

SÆSONARBEJDSLØSHED

AF KIRSTEN GLOERFELT-TARP

DER er et Spørgsmaal, som der hidtil efter min Opfattelse ikke er lagt tilstrækkelig Vægt paa i Behandlingen af Arbejdsløshedsproblemet, og det er Sæsonarbejdsløsheden. Den gennemsnitlige aarlige Arbejdsløshed i de enkelte Fag er — hvad naturligt er — stærkt paavirket af, om det er Sæsonfag eller ej. Man ser, at Fagene med den udprægede Sæson er i Stand til at præge den gennemsnitlige Arbejdsløshed i alle Fag. Nogle vil utvivlsomt mene, at Sæsonarbejdsløsheden ikke kræver en særlig dybtgaaende Behandling, naar man ønsker at belyse den kroniske Arbejdsløshed, der nærmest skulde hænge sammen med Konjunkturarbejdsløshed, og at Sæsonarbejdsløsheden er et underordnet Detailspørgsmaal, der for en væsentlig Del vil trække sig selv i Lave, naar Konjunkturerne forbedres. Det er selvsagt, at »gode Tider« i sig selv vil have en Tendens til at forlænge Sæsonerne og gøre Beskæftigelsen jævner, men dermed er Spørgsmaalet ikke udtømt.

Mange nærer den Opfattelse, at naar der i et Aar med forholdsvis god Beskæftigelse, som f. Eks. 1934, er ca. 60.000 ledige omkring 1. Juli, altsaa paa den Tid, hvor Arbejdsløsheden de senere Aar har været mindst, saa betyder det, at man simpelthen har 60.000 overflødige Mennesker, hvis Arbejdskraft der ikke er Brug for. Imidlertid maa man gøre sig klart, at de forskellige Fags Sæsoner ikke falder sammen, og at mange Fag ikke har Højsæson 1. Juli. Et betydeligt Antal af disse 60.000 arbejdsløse vil paa et eller andet Tidspunkt i Aaret have haft eller faa Arbejde.

Betragter man Hovedgrupperne af Fag saaledes som Statistiske Efterretninger opstiller dem, ser man, at en Række Fag ikke har deres Minimumsarbejdsløshed i Juni—Juli, saaledes har Sukkervare-, Chokolade- og Biscuitarbejdere, Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere, Bogbindere og Typografer den mindste Arbejdsløshed i November, Tekstilarbejdere i August, Hatte- og Buntmagere,

Snedkere, Keramikere og Blikkenslagere i September, Skotøjsarbejdere i Oktober og Skræddere og Malere i April (Maj).

En saadan Inddeling i Hovedgrupper giver imidlertid ikke paa langt nær et Billede af, hvor stort et Antal Personer, der er »overflødige«, d. v. s. som ikke kan finde Anvendelse indenfor deres Fag, idet disse Grupper atter er delt i mange Undergrupper, hvis Sæson ikke falder sammen, og hvis Arbejds-kraft ikke uden videre kan flyttes fra den ene Undergruppe til den anden. Undergruppernes Sæsonarbejdsløshed tilsløres derved, at de i Opstillingen slaas sammen, og den ene Gruppes Svingninger kommer til at modvirke den anden Gruppes, saa man faar et udjævnet Billede af Sæsonsvingningerne. Lad os f. Eks. tage Hatte- og Buntmagere, herunder Kasketmagere. Hatte- og Kasketmagere har deres højeste Beskæftigelse i Foraarsmaanederne, mens Buntmagernes Højsæson er om Efteraaret, og en Straasyer eller en Kasketmager kan ikke uden videre beskæftiges ved almindeligt Buntmageri. Man vil forstaa, at et meget stort Antal Arbejdere, der paa et givet Tidspunkt er arbejdsløse, paa et eller andet Tidspunkt af Aaret har Arbejde. En saadan Inddeling i Smaagrupper med hver sine Specialiteter og hver sin Arbejds-kraft vil være paakrævet i mange Fag, baade indenfor faglærtes, ufaglærtes og tillærtes Kreds. Men selv ved en meget specificeret Gruppeinddeling er det ikke sikkert, man bliver i Stand til at bedømme Omfanget af overflødige Arbejdere, da man sandsynligvis i flere Tilfælde maa helt ned til at undersøge de enkelte Virksomheder indenfor samme Gruppe, idet disses Sæson muligvis ikke altid er sammenfaldende, jfr. *Vedel Petersens* nedenfor omtalte Undersøgelse i Socialt Tidsskrift, Juni 1934, ifølge hvilken hver Virksomhed holder sin egen Reserve.

Det bliver navnlig fra Arbejdsgiverhold fremhævet, at denne Arbejdsløshed, som undertiden kaldes »teknisk« i Modsætning til den »langvarige« Arbejdsløshed, ikke er af en saadan Art, at man bør søge at skaffe denne Arbejds-kraft anden Beskæftigelse, idet den skal være til Raadighed i Højsæsonerne og altsaa danner en nødvendig Reservearmé.

Udviklingen i de senere Aar er utvivlsomt gaet i Retning af at samle Produktionen i Sæsoner; i Stedet for at udjævne Sæsonerne, ser man en Udbygning af Sæsoner. Dette faar man et stærkt Indtryk af, naar man som Fabrikinspektør kommer rundt i de enkelte Bedrifter; man ved, at det ikke er lige meget, hvilken Tid paa Aaret de forskellige Virksomheder

besøges, og man møder Gang paa Gang den Bemærkning fra Arbejdsgiveren overfor de Krav, der stilles, at det er kun ganske kortvarig, maaske 1 eller 2 Maaneder, at der beskæftiges saa mange, at Virksomheden skal ligge stille eller indskrænke o.s.v. Ogsaa indenfor Landbruget genfindes den samme Udvikling.

Aarsagerne til denne Udvikling kan selvsagt være noget forskellig i de forskellige Fag. Men i Almindelighed kan siges, at dels gør de usikre økonomiske Forhold Folk ængstelige for at arbejde til Lager, dels er der gaaet mere Mode i flere Fag, f. Eks. i Skotøj, eller Moden har udviklet sig saaledes, at der vanskeligt kan arbejdes til Lager f. Eks. i Buntmageri, hvor man i tidligere Tid brugte Kraver og Muffer, der kunde fabrikeres forud, mens Skind væsentligst nu bruges til Besætning paa Kaaber og Pelse — at dette sidste vanskeligt kan fabrikeres forud siger sig selv, man tænke blot paa, da Moden for Damer svingede fra korte til lange Klæder — og dels er Arbejdsgivernes Psyke blevet en saadan, at han finder det naturligt at afskedige sine Folk, naar han ikke ser nogen direkte økonomisk Fordel i at beholde dem, »Arbejderne kan jo faa Understøttelse«.

At det offentlige ogsaa undertiden kan virke forstærkende paa Sæsonsvingningerne skal jeg give Eksempel paa. Finansaaret er som bekendt fra 1. April til 31. Marts. De forskellige offentlige Institutioner eller Væsener har da i Reglen paa Slutningen af Regnskabsaaret ingen Penge til Nyanskaffelser. Jeg har saaledes maattet undvære en Vinduesoplukker paa mit Kontor hele Vinteren, fordi de bevilgede Penge var opbrugt, og har først fra den 2. April kunnet glæde mig over lidt frisk Luft! Jeg maa indrømme, at jeg ikke havde set denne Oplukker i Perspektiv, før jeg i Marts d. A. kom ind paa en Kasketfabrik, hvor der pludselig var betydelig større Beskæftigelse end normalt, »men det var kun nogle faa Maaneder«, nemlig til man efter 1. April havde leveret Kasketter til forskellige kommunale »Væsener«.

Jeg vil gerne fremhæve Kontorchef *Vedel Petersens* Undersøgelse om Arbejdernes Tilknytning til en bestemt Virksomhed, der ogsaa er omtalt af Professor *Zeuthen*. Denne Undersøgelse af nogle københavnske Arbejdsløshedskasser har bekræftet mit Indtryk, idet den viser, at Arbejderne er stærkt knyttet til en bestemt Virksomhed, den søger de tilbage til, den kender de, der kan de tjene mest, fordi de er indøvet i Arbejdet, og Arbejdsgiveren paa sin Side vil helst have de samme Arbejdere igen, fordi de for ham er mest værd. Enhver Arbejdsgiver er tilbøjelig til at mene,

at han, naar han har travlt, skal kunne faa de bestemte Arbejdere, han ønsker, de skal staa til hans Disposition, være Reserve for ham, saaledes at det ikke er nok, at der er en Reservearmé i et Fag, men hver enkelt Virksomhed kræver saa at sige en Reservearmé.

Min Mening med at fremføre dette er at henstille til de, der i Arbejdsløshedsraadet og i Statistisk Departement eller andetsteds arbejder med Arbejdsløshedsspørgsmaalet, at søge fremskaffet autentiske Oplysninger om Svingningerne indenfor Aaret i de enkeltes Beskæftigelse og i de enkelte Bedrifters Beskæftigelse, ikke at nøjes med de summariske Opgørelser og det, som enhver ved, at Landbrugsarbejde og Jord- og Betonarbejde er Sæsonarbejde. En virkelig Viden om Svingninger i de enkelte Grupperes Beskæftigelse maa være den første Betingelse for at søge Veje til at modvirke Svingningerne. I den aarlige Produktionsstatistik, som Statistisk Departement indsamler fra Industrien, hvori er opgivet Arbejdertal pr. Maaned, maa der formentlig findes noget Materiale, der kunde komme frem i Dagens Lys.

Og dernæst: Den enkelte Arbejdsgiver maa gøres økonomisk interesseret i at skabe en jævn Beskæftigelse. Er det en Fordel for ham at kunne faa sine egne Arbejdere igen, maa han ogsaa betale derfor. En Omlægning af Arbejdsgivernes Bidrag til Arbejdsløsheden maa finde Sted. De Tanker, der har været fremme om, at den enkelte Virksomhed skulde optage Biproduktioner, der kunde give Beskæftigelse de Tider paa Aaret, hvor der var svag Beskæftigelse i Hovedproduktionen, bør støttes, men man maa være klar over, at selv om en Virksomhed beskæftiger det samme Antal Mennesker hele Aaret rundt, er det ikke sikkert, det er de samme Arbejdere, der beskæftiges, idet det er Undtagelsen, at en Afdelings Arbejdere flyttes over i en anden Afdeling. Til Trods for — eller maaske snarere i Kraft af — Mekanisering og Rationalisering er Kravet til den enkelte Arbejders Rutine i Arbejdet stort. Det maa tillige tilstræbes at uddanne Arbejderne saaledes, at de kan anvendes til forskellige Arbejder, som man forøvrigt ser Tilløb til hist og her, saaledes søger Hatte- og Buntmagernes Fagforening at opmuntre de unge Kvinder til at lære baade at sy Straahatte og at sy Buntmagerarbejde.

Mange vil sige, at disse Spørgsmaal om Sæsonarbejdsløshed i sig selv kan være interessante, men at de i Relation til den nuværende Arbejdsløshed er mindre betydningsfulde, idet en Formindskelse af Sæsonarbejdsløsheden blot vilde betyde, at det forhaandenværende Arbejde fordeles til et mindre Antal Arbejdere. En saadan Betragtning Værdi stiller jeg mig skeptisk overfor. Selv under de nuværende Forhold og med Udsigt til den nærmere Fremtid kan jeg ikke erkende, at der kun skulde være en bestemt Mængde Arbejde. Skabes en jævnere Beskæftigelse, skabes utvivlsomt et jævnere Forbrug og en jævnere Efterspørgsel, der atter skaber nye Muligheder.
